

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Skrivlärande med hjälp av LTG metoden

– En kvalitativ undersökning i två skolor

Ivonne Haanpää och Chawan Mustafa

Inriktning: LAU390

Handledare: Karin Gustafsson

Examinator: Getahun Abraham

Rapportnummer: VT12-2920-043

Abstract

Titel: Skrivlärande med hjälp av LTG metoden – En kvalitativ undersökning i två skolor

Författare: Ivonne Haanpää och Chawan Mustafa

Termin och år: VT- 2012

Institution: Institutionen för pedagogik och didaktik vid Göteborgs Universitet

Handledare: Karin Gustafsson

Examinator: Getahun Abraham

Nyckelord: Sociokulturell teori, fritidspedagog, lärare, elev, skrivlärande, LTG metod

Sammanfattning

Vi har valt att i denna uppsats rikta in oss på elevers skrivutveckling och har fått inspiration till vår undersökning utifrån en specialiseringskurs om elevers läs- och skrivutveckling. För att få svar på de frågeställningar vi hade, besökte vi två skolor. Syftet med denna undersökning är att lyfta fram hur elever i årskurs ett ser på sitt skrivlärande samt ta reda på lärarnas och fritidspedagogernas strategier för att kunna hjälpa eleverna att erövra skriftspråket. Frågeställningarna för undersökningen blev: Vad är elevernas uppfattning kring hur de lär sig skriva? Vilka strategier har lärarna och fritidspedagogerna för att utveckla elevernas förmåga att skriva? Vi har genomfört en kvalitativ undersökning som baseras på intervjuer. Inför besöken utarbetade vi intervjufrågor. Sammanlagt intervjuades två lärare, två fritidspedagoger och deras tio elever i årskurs ett. Vår teoretiska utgångspunkt är ett sociokulturellt perspektiv.

Resultatet av undersökningen visar på flera likheter i de båda skolorna beträffande intervjuerna med lärare och fritidspedagogerna. Lärarna använder sig av LTG - metoden vilket främjar elevernas samspel med varandra vid gemensamma aktiviteter. Lärarna utgår från en gemensam text där varje elev får bidra utifrån sin egen kunskapsnivå. Samtliga elever ger liknande svar om uppfattningen om sitt eget skrivlärande. Vår sammanfattning av fritidspedagogernas intervjuer visar att fritidsverksamheten skiljer sig från skolverksamheten. Vår förhoppning är att läsaren av denna uppsats ska kunna få ett bra underlag och en bild av hur en lärare bär sig åt för att lära, hjälpa, stödja och vidareutveckla sina elever att erövra skriftspråket.

Som slutsats har vi kommit fram till att det inte är enbart metoden som läraren använder som är avgörande beträffande elevernas skrivlärande, utan det är metoden tillsammans med lärarens tidigare erfarenheter som gynnar elevernas skrivlärande.

Förord

Vi vill tacka de pedagoger och eleverna från båda skolor som medverkade för att vi skulle genomföra vår undersökning. Vi vill också tacka vår handledare Karin Gustafsson för alla goda råd som hon delade med sig till oss. Ett stort tack riktar vi till våra familjer som har stöttat oss och för all hjälp och uppmuntran.

Innehåll

1. Inledning	6
2. Problemformulering, syfte och frågeställningar	7
2.1 Problemformulering	7
2.2 Syfte.....	7
2.3 Frågeställningar.....	7
2.4 Begreppsdefinition	7
3. Tidigare forskning och teoretiskanknytning	8
3.1 Teoretiska utgångspunkter	8
3.2 Tidigare forskning som grundar till skrivlärande	8
3.3 Styrdokument Lgr 11	9
3.4 Sociokulturellt perspektiv som grund till skrivlärande	9
3.5 Läsning på Talets Grund, LTG metod	12
3.6 Pedagogiska metoder för att underlätta elevernas skrivlärande	13
3.7 Vad finns det för möjligheter eller hinder för LTG metoden	13
4. Metod	15
4.1 Kunskapssyn.....	15
4.2 Val av metod	15
4.2.1 Samtalsintervju	15
4.2.2 Informantintervju.....	16
4.2.3 Textanalys	16
4.3 Urval.....	16
4.4 Val av skolor	17
4.5 Validitet, reliabilitet och generaliserbarhet	17
4.6 Etiska principer.....	18
5. Resultat och analys	19
5.1 Resultat av intervjuundersökning	19
5.1.1 Elevernas svar	19
5.1.2 Lärarnas och fritidspedagogernas svar	20
5.2 Analys	21
5.2.1 Hur uppfattar eleverna sin skrivlärande	22
5.2.2 Lärarnas och fritidspedagogernas metod/strategier för skrivlärande.....	23

6. Diskussion.....	26
6.1 Resultatdiskussion.....	26
6.2 Metoddiskussion	28
6.3 Relevans för läraryrket	28
6.4 Vidare forskning	29
6.5 Slutord	29
Referenslista.....	30
Bilaga 1: Intervjufrågor till elever	
Bilaga 2: Intervjufrågor till lärarna och fritidspedagogerna	
Bilaga 3: Föräldratillstånd.....	

1. Inledning

Vi är två lärarstudenter som har valt att inrikta vår uppsats mot elevers skrivlärande i årskurs ett. Att examensarbetet skulle handla om barnens skrivutveckling växte fram då vi läste en specialiseringskurs som handlade om svenska för tidigare åldrar med didaktik mot läs- och skrivutveckling. Kursen var mycket givande och gav oss verktyg i hur vi kan behandla bland annat elevers möte med skrivlärande. Under vår verksamhetsförlagda utbildning (VFU) var vi tillsammans med klassen och deras lärare under många veckor. Det vi reagerade på var att med anledning att eleverna inte är på samma kunskapsnivå, måste läraren anpassa lektionerna på ett sådant sätt så att alla elever känner sig delaktiga i dem. De funderingar som vi fick var: Hur förbereder sig en lärare för att gå igenom ett visst kunskapsinnehåll när läraren är medveten om den blandade kunskapsnivån hos sina elever? Hur utvecklar läraren elevernas kunskap utifrån det de redan kan? Hur gör en lärare för att hjälpa sina elever att utveckla sitt skrivande?

Skrivande är ett av de två viktigaste redskapen för att individer ska kunna kommunicera. Skolans och lärarens skyldighet är att eleverna ska utveckla sina kunskaper och värden så att varje elev får det stöd som de behöver ”läraren ska ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande, [...] organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga” (Skolverket 2011 s.49).

Möte med människor är av stor betydelse i elevernas skriftspråksutveckling. Allt som hör ihop med de sociala relationerna i skolan och hemmet ger varje individ skilda bakgrunder. Beroende på de olika relationerna utvecklar varje individ varierande erfarenheter och intressen. En del elever lär sig i väldigt tidig ålder att skriva, i många fall är det föräldrarna eller släkten som spelar en viktig roll för det tidiga skrivlärandet. Viktigt är att dessa elever möter en kunnig lärare som kan ge den hjälp som de behöver, Skolverket poängterar att läraren ska ”ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande” (Lgr11). I samarbete med skoledningen och hemmet ska varje individ få den undervisningen som ger stöd för att kunna uppnå de mål som Skolverket kräver.

Fokus för vår undersökning kommer vi att lägga på de intervjuresultat vi får. Med hjälp av Läsning på Talets Grund (LTG metoden) och den sociokulturella teorin, kommer vi att bearbeta intervjuresultaten. Anledningen till detta är att lärarna som ingår i vår undersökning är specifikt inriktade på den nämnda metoden. Därefter kommer vi att granska undersökningsresultatet som kommer att hjälpa oss att få en bild av hur eleverna i årskurs ett med hjälp av sina lärare utvecklar sin skrivförmåga och därmed kan vår förståelse för vad som behöver utvecklas för att eleverna ska kunna uppnå målen för årskurs 1-3 öka.

2. Problemformulering, syfte och frågeställningar

I detta avsnitt redovisas uppsatsens problemformulering, syfte samt frågeställningar. Återkommande begrepp som används i rapporten presenteras nedan.

2.1 Problemformulering

Elever i årskurs ett har skilda erfarenheter och kunskaper när det gäller sitt skrivlärande. Vi vill undersöka lärarnas och fritidspedagogernas uppfattningar när det gäller elevernas skrivlärande, samt hur eleverna uppfattar det. Med utgångspunkt från lärarnas och fritidspedagogernas tankar om sin undervisning vill vi ta reda på vilken betydelse detta har i förhållande till hur viktigt det är för eleverna att lära sig skriva och om de ser angelägenheten i det.

2.2 Syfte

Syftet med vår studie är att undersöka elevers skrivlärande samt lärarnas och fritidspedagogernas metod/strategier för att hjälpa dem i årskurs ett. För att belysa vårt syfte har vi valt följande frågeställningar:

2.3 Frågeställningar

- Vad är elevernas uppfattning angående hur de lär sig att skriva?
- Vilken metod/strategi använder lärarna och fritidspedagogerna för att utveckla elevernas förmåga att skriva?

2.4 Begreppsdefinition

I det här avsnittet kommer vi att sammanställa en kort förklaring av olika begrepp för att få en översikt på ämnet. Vi har utgått ifrån olika källor för att tolka begreppen.

I läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet Lgr11, betecknas den personal som arbetar i skolan på följande sätt: *rektor, lärare, pedagoger* samt *elever*. Vi har valt att använda de beteckningar som Skolverket använder för att benämna våra informanter som deltagit i undersökningen. Det finns dock inte ett specificerat namn för personalen som arbetar på fritidshemmet. Däremot i kursmål som Skolverket (2011) ger ut, benämns fritidsverksamhetspersonal som *fritidspedagoger*. Eftersom fritidspersonal ingår i vår studie väljer vi fortsättningsvis att benämna dem som fritidspedagoger.

Skrivlärande: är en process, skrivteckenen bearbetas i hjärnan för att sedan till talspråk. När en individ skriver omvandlas talspråket till skrivtecken som skrivs på ett papper eller en datorskärm (Liberg, 2006).

3. Tidigare forskning och teoriansknytning

3.1 Teoretiska utgångspunkter

Vi vill poängtera att det finns andra metoder som lärare använder sig av för att utveckla barns skrivlärande men eftersom våra respondenter tydligt förklarade att de använder sig av LTG metoden, kommer vi bara att fokusera på den metoden i vår studie.

3.2 Tidigare forskning som grund till skrivlärande

Vi har valt att göra en kvalitativ undersökning med hjälp av intervjuer. Dock vill vi belysa att de intervjufrågor som vi ställde till barnen är använda i en tidigare studie genomförd av Gustafsson och Mellgren (2000). Vi vill belysa att frågorna innehåller så kallade uppvärmningsfrågor för att hjälpa eleverna att komma in i samtalsämnet.

Resultatet kommer vi att bearbeta och analysera med hjälp av några forskares tidigare studier kring tidigt skrivlärande bland grundskoleelever, några författare som vi har valt är Vygotskij med det sociokulturella perspektivet, Säljö som följer Vygotskijs spår tillsammans med Olga Dysthe. Härmed vill vi poängtera att, på grund av att det var svårt att få tag på Vygotskijs bok, har vi valt att inte använda den, istället har vi valt att hänvisa till andra forskare som till exempel Leif Strandberg som förklarar Vygotskijs teorier och vilka vi anser är trovärdiga. Vi har också tagit del av några andra forskare som har undersökt barns tidiga läs- och skrivlärande bland annat: Birgitta Garne, Caroline Liberg, Esaiasson m.fl., Jon Smith, Karin Gustafsson m.fl., Patel och Davidson, Ulrika Leimar med flera.

För att begränsa arbetets innehåll har vi valt att fokusera på LTG- metoden som båda lärarna använder sig av och som de nämnde under intervjutillfället. Vi kommer inte att fokusera på någon annan metod.

Som vi tidigare nämnt, i årskurs ett besitter inte alla elever samma kunskap i sitt skrivande, den kan variera beroende på barnens tidigare erfarenheter. En del elever behärskar inte bokstävernas ljud medan andra kan skriva enkla texter, ”I muntligt tal är barnet inte nödvändigtvis medvetet om vilka ljud och ljudkombinationer som finns i språket och vilka mentala operationer som pågår under språklig aktivitet” (Gunn 2010 s. 322). Det är av stor vikt för en elev att bemötas positivt och utifrån sin individuella kunskap. Skolans uppgift är bland annat att ge varje elev en kvalitativ undervisning ”genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla kunskaper om hur man formulerar egna åsikter och tankar i olika slags texter och genom medier” (utbildningsdepartement 2011 s. 222).

Stadler (1998), förklarar att språket är det viktigaste hjälpmedel som vi har för att kunna uppnå en utveckling som individ, eftersom vi genom det kan kommunicera med varandra, påverka samhället och därmed utvecklas som individ. Vidare menar författaren att skrift är mycket mer än bara bokstäver, för att kunna stärkas måste eleven också kunna skriva texter, skapa ord samt formulera meningar.

Strandberg (2006) menar att det är genom aktiviteter som både lärandet och utvecklingen sker och att det är i förskola och skola som elever har de bästa förutsättningar till lärandet.

”Det är i människors faktiska och praktiska liv som psykologiska processer har sin grund. Det är således vad barn och ungdomar *gör* när de är i förskolor och skolor som är avgörande för deras utveckling inte vad de *har* i huvudet” (Strandberg 2006 s. 10).

3.3 Styrdokument Lgr 11

Skolans uppdrag är att främja individens utveckling och i samarbete med hemmet se till att den enskilde eleven utvecklar sina kunskaper och därmed förbereda henne/honom för att påverka och fungera gemensamt i samhället. ”Skolan ska ansvara för att eleverna inhämtar och utvecklar sådana kunskaper som är nödvändiga för varje individ och samhällsmedlem (Skolverket 2011 s. 47).

Skolans ansvar är att eleverna efter genomgången grundskola ska kunna använda det svenska språket i både tal och skrift, att de självständigt eller i samarbete med andra ska kunna arbeta, utforska och därmed få kunskap och kunna lita på sin egen förmåga. Läraren måste utifrån de enskilda elevernas prestationsförmåga kunna bemöta och hjälpa dem, ge stöd till elever med svårigheter men också lämna utrymme för elevernas förmåga att själv utvecklas utifrån sin egen förmåga där de tar ett personligt ansvar för sina studier och sin arbetsmiljö.

Skolan ska bistå med det litterära behovet, eftersom alla elever inte har samma kunskapsnivå måste skolan ge de stöd med ett adekvat arbetssätt och former beroende på det individuella behovet. Eleverna ska kunna använda sina kunskaper både för sin egen del och i samspel med andra i sin omgivning. Vidare ska undervisningen också kunna stimulera elevernas intresse för läs- och skrift. Skolverkets centrala innehåll inom läsning och skrivning i årskurs 1-3 är:

”lässtrategier för att förstå och tolka texter [...], strategier för att skriva olika typer av texter med anpassning till deras uppbyggnad och språkliga drag. Skapande av texter där ord och bild samspelar. [...] handstil och att skriva på dator” (Skolverket 2011 s. 223).

Talspråk, läsning och skrivning hör ihop och är grunden för språket. Yngre elever måste kunna behärska språket både i tal- och skrift för att de ska kunna uttrycka sina känslor, tankar och funderingar. Vidare hävdar Skolverket (2011) att:

”Språk är människans främsta redskap för att tänka, kommunicera och lära. Genom språket utvecklar människor sin identitet, uttrycker känslor och tankar och förstår hur andra känner och tänker. Att ha ett rikt och varierat språk är betydelsefullt för att kunna förstå och verka i ett samhälle där kulturer, livsåskådningar, generationer och språk möts” (Skolverket 2011 s. 222).

3.4 Sociokulturellt perspektiv som grund till skrivlärande

Vygotskij (1896–1934) var en rysk pedagog som utvecklade det sociokulturella synsättet på lärandet där han menar att lärande och utveckling sker i samspel med andra. Än idag grundar många forskare sina undersökningar utifrån det sociokulturella synsättet. En av dagens forskare, Säljö (2000) vill belysa att: ”Alltifrån begynnelsen gör vi våra erfarenheter tillsammans med andra. Dessa medaktörer hjälper oss – ofta helt oavsiktligt – att förstå hur världen fungerar och skall förstås” (Säljö 2000 s. 66). Det som författaren menar är att barnet

ingår i en socialisering med sin omgivning där språket har den största betydelsen för att hon ska förstå hur allt runtomkring fungerar.

Synen på lärande utifrån det sociokulturella synsättet uppnår aldrig en slutpunkt där människan slutar att utvecklas. Anledning till det är att människan ständigt söker efter nya redskap för sin lärande där tänkandet utvecklas oupphörligt "[...] i ett sociokulturellt perspektiv har människor förmåga att lära och att utvecklas – såväl kollektiv som individuell - ingen bestämd gräns. Vi skapar hela tiden redskap med vars hjälp vi kan lösa fysiska och intellektuella problem"(Säljö 2000 s.73). Skolans pedagogik grundas på de aktiviteter som sker mellan individer och det de lär sig tillsammans, alltså samarbete och samspel mellan lärare och elever, där eleven stimulerar sina kognitiva förmågor, hur den förstår sig själv och andra.

"Vygotskij menade att inre processer - det som finns inuti huvudet - har föregåtts av yttre aktiviteter tillsammans med andra, med stöd av hjälpmedel, i specifika kulturella miljöer. Det är människans yttre aktiviteter som hon skapar sig ett råmaterial för inre processer. Utan detta råmaterial sker det inget inuti huvudet" (Strandberg 2006 s. 10).

Utifrån det sociokulturella perspektivet hävdar Dysthe (2003) att lärandet oftast sker genom samspel med andra, vidare menar hon att "Sociokulturella perspektiv bygger på en konstruktivistisk syn på lärande men lägger största vikt vid att *kunskap konstrueras genom samarbete i en kontext* och inte primärt genom individuella processer" (Dysthe 2003 s.41). Hon vill poängtera att kunskap utvecklas bäst genom samarbete med varandra.

Inom det sociokulturella perspektivet har Vygotskij identifierat aktiviteter som kan leda till lärande och utveckling under olika rubriker med olika kännetecken. Vidare kommer vi att bearbeta de centrala synpunkterna utifrån Dysthes förklaring.

Lärandet är socialt, och sker i interaktion och relation med andra människor, individen lär sig i början med hjälp av andra för att därefter klara av det själv, det vill säga det inre tänkandet har föregåtts av yttre tänkande tillsammans med andra. "Kunskap är inte något statiskt som kan överföras från lärare till elev, utan den byggs upp i samspel mellan individer" (Ibid s. 46).

Lärandet är medierat, människan har i alla tider använt sig av olika redskap. Inom det sociokulturella perspektivet är dessa redskap eller verktyg fysiska eller teknologiska. Redskapen hjälper oss att förbättra våra insatser och prestationer för att därmed kunna fullfölja våra ändamål.

Lärandet är situerat, vilket innebär att man lär sig bäst genom att pröva med de rätta verktygen, eftersom det är mycket lättare att lära sig att skriva i en miljö som innehåller skrift. Skolan ska sträva efter att skapa en miljö som eleverna kan ha användning för även utanför skolan. Sociokulturella teoretiker hävdar att:

"[...]de fysiska och sociala kontexter där kognition sker är en integrerad del av aktiviteten, och att aktiviteten är en integrerad del av det lärande som sker. Hur en person lär och situationen där han lär är således en fundamental del av det som lärs" (Dysthe 2003 s. 42).

Språket är grundläggande i läroprocesserna, hon anser att början till människans utveckling är just språket där vi i interaktion med andra lär oss att samtala och argumentera. Ur ett sådant samtal får vi nya kunskaper som vi själva vidare kan utveckla utifrån vår egen förmåga. Vygotskij menar att ”tänkande utvecklas från samtal med andra till inre samtal eller från yttre till inre dialog” (Ibid s. 49).

Lärandet är distribuerat, som menar att det finns kunskap hos alla människor. I en grupp men även hos samtliga individer behövs kunskapen spridas/distribueras för att helhetsförståelsen ska infinna sig hos alla. Lärandet i grunden är socialt, en grupp människor har olika kunskaper som via diskussioner och samarbete distribueras dessa till varandra i en gemenskap. En medveten lärare som inspireras av det sociokulturella perspektivet, ser till lärandet i olika gruppsammansättningar med optimala metoder och arbetsätt som lämpar sig för eleverna beroende på deras kunskap, eftersom samspel eleverna emellan är grunden för att vidare förmedla sin vetskap.

Lärandet är deltagande i en praxisgemenskap, på följande sätt definieras att ”[...] deltagarna är involverade i en gemensam verksamhet där huvudingredienserna är ömsesidigt engagemang, gemensamma uppgifter och gemensamma repertoar (t.ex. rutiner, redskap, genrer och sätt att göra saker)” (Ibid s. 64). Den kunskap som den enskilda individen får, är beroende på att hon/han är engagerad och även bidrar till att dela sina kunskaper till varandra, lärandet med andra ord grundar sig på ett socialt deltagande som stämmer med det sociokulturella perspektivets uppfattningar.

Strandberg (2006) anser att människan har stor kapacitet att förändras genom kreativitet.” det finns naturligtvis inget situerat lärande där inte interaktioner spelar roll, det finns inga hjälpmedel som kan separeras från rumsliga aspekter, det finns ingen kreativitet som inte innehåller relationer. Allt hänger ihop och allt påverkar varandra ”(Strandberg 2006 s. 15).

Vygotskij kom fram till att om barnet ska lära sig något, är det den sociala kontexten som är det avgörande samt att barnets lärande är starkt knuten till den miljö och omgivning som barnet växer upp i, där både samspel och kommunikation är viktiga faktorer. Vidare menar han att varje individ har en så kallad *den närmaste utveckling zon*, Vygotskij menar att det är zonen som styr de begränsningar för inläring och hur långt lärandet är möjligt för varje individ, men framför allt är det samspel med andra och kommunikation som är det viktigaste för lärandet. Lindqvist (1999) vill belysa lärarens uppgift som bland annat är att vägleda eleverna för att själva kunna lösa uppgifterna med hjälp av interaktion med andra. Han menar om läraren att:

”om han uppträder i rollen som enkel pump, som pumpar i eleverna kunskaper, kan han lika bra ersättas av en lärobok, ett lexikon, en karta eller en exkursion [...] När läraren helt enkelt lägger fram något färdigt, upphör han vara lärare” (Lindqvist 1999 s. 235).

3.5 Läsning på Talets Grund, LTG metod

Kullberg (2006) belyser att i Göteborgs kommun var under 1969-1970 ett provår inom läs och skrivinläring för grundskoleelever i tre olika skolor. Ansvarig för projektet var läraren Ulrika Leimar som tillsammans med sina kollegor Ulla Richtoff och Ingrid Wahlström prövade en ny metod med sina respektive klasser. Metoden var LTG metoden som innebär att eleverna i samarbete med läraren bygger upp en gemensam text som läraren skriver på ett blädderblock som hänger på tavlan. Genom samarbete skriver man de rätta bokstäver som bildar olika ord för att bygga meningar. Man ljuder de olika bokstäverna tillsammans och på så sätt är alla lika delaktiga och lär sig utifrån sin egen kunskap och sin egen takt. Metoden kom att bli revolutionerande inom den svenska pedagogiken eftersom det blev början på en förnyad syn på undervisning. Leimar (1978) menar att det är genom kommunikation och samspel med andra som eleverna stimuleras att 'knäcka' skriftspråkets kod.

LTG metoden går ut på att varje elev får möjligheten att själv välja en bokstav som de vill arbeta med och fördjupa sig i utifrån det svenska alfabetet. Eleverna ska lära sig hur bokstaven ser ut, träna motoriken genom att skriva den valda bokstaven samt ljuda den. Det materialet samlas sedan i en specifik mapp för att använda längre fram under uppsikt från läraren, detta ger också möjlighet för läraren att kunna se elevens utveckling. Läraren kan använda olika strategier för att bearbeta bokstäverna, en variant kan vara att eleverna tillsammans med läraren väljer en specifik bokstav de vill jobba vidare med, för att därefter skriva den på ett blädderblock som finns framme vid tavlan.

Samtalsfasen – den har som utgångspunkt att läraren skriver ner ett ord på tavlan, exempelvis ordet sommar. Därefter ska eleverna säga olika ord som kännetecknar för det valda ordet och läraren i sin tur skriver ner de nya ord som eleverna säger bredvid det huvudordet. Avsikten är att eleverna både ska höra, ljuda och läsa orden de själva känner väl, för att jämföra mellan det uttalade ordet och den skrivna texten.

Dikteringsfasen – viktigt i den här fasen är att den är i direkt anslutning till samtalsfasen, där eleverna väljer specifika ord som de ljuder till läraren för att hon ska skriva ner dem på blädderblocken.

Laborationsfasen – den här fasen utgår från den gemensamma texten som nu finns i blädderblocken, därifrån väljer läraren och skriver ner i en pappersremsa antingen ord, korta meningar eller bokstäver. Remsorna delar läraren ut till eleverna beroende på den enskilda kunskapen, eleverna ska känna igen samma text eller bokstav utifrån den gemensamma texten för att alla tillsammans ska kunna läsa högt. Viktigt är att läraren känner sig säker i den metod/strategi som använder för att kunna bemöta den enskilda individens behov på rätt nivå.

Återläsningsfasen – under denna fas ska hela klassen individuellt återläsa den gemensamma texten för läraren där hon får möjlighet att förstå den individuella läskunskapen. Utifrån det kan hon sedan ge eleverna olika uppgifter beroende på elevens kunskapsnivå. Den enskilda arbete innebär att läraren har skrivit ner den gemensamma texten på ett halvt A4-papper. I den andra halvan av pappret får eleven själv rita eller måla till texten. Detta A4-papper sparar sedan varje elev i en egen mapp för att kunna återta vid senare tillfälle.

Efterbehandlingsfasen – enligt Leimar (1974) borde denna fas komma direkt efter återläsningsfasen eftersom det är nu som barnen själva ska skriva av all text som de tillsammans med läraren har understrukt. Varje ord ska skrivas ner i ett kort för att samlas i en ordsamlingslåda i bokstavsordning som man alltid ska ha tillgång till. Att samla på olika kort som barnen själva har skrivit utifrån en text kan vara en långsam process

”Richtoff har även berättat att denna fas är den som inte alltid funnits med i arbetet med LTG i skilda klasser. I ettan är den svår för de flesta och sedan har det visat sig att ordlådan varit för liten. Den har alltför snart blivit full. Skrivböcker har ofta använts istället” (Kullberg 2006 s.162).

Leimar (1974) påpekar att de nämnda faserna är ett pågående arbete som sker under flera steg, hennes förslag är att man jobbar med samtalsfasen och dikteringsfasen under en hel dag, för att inte tappa fokus hos eleverna är det viktigt att laborationsfasen genomförs direkt under följande dag. Eleverna får under dessa två dagar ganska bred kunskap om hur man ljuder olika bokstäver samt några enkla ord så det är ganska lagom att under tredje dagen ägna sig åt efterbehandlingsfasen. Det ideala utifrån Leimars studie är, att läraren tillsammans med halva klassen bearbetar texten under en veckas period där de går igenom de fem ovannämnda faserna.

3.6 Pedagogiska metoder för att underlätta elevernas skrivlärande

Ett sätt för en lärare, att uppmärksamma eleverna utifrån en multisensorisk inläring är genom att ställa frågor som: hur ser man ut när man säger *ooo*? Hur känns det när vi gör *ooo*? Kan ni säga ett ord som börjar med *o*? Vidare kan läraren uppmärksamma eleverna genom att skriva *o* i luften och fråga eleverna, vad skriver jag här? Kan ni göra som jag med handen och säga vad är det ni skriver? Alltså en lärare kan på många olika sätt uppmärksamma bokstäverna och få eleverna att vilja vara med. Det allra viktigaste är ändå alltid att göra något tillsammans i gemenskap där man förstärker inläringen ”*Samtidigheten* i att tala, höra, se och känna den motoriska rörelsen är viktigt för att befästa associationerna” (Stadler 1998 s. 58).

Media uppmärksammar dagens skolor ofta. Uppmärksamheten syftar på de stora barngrupper som finns i varje klass. Det är inte lätt för den ensamme läraren att ge den adekvata hjälpen till alla elever utifrån den enskilda kunskapsnivån. Därför är det extremt viktigt med gemensam skrivandet och mycket högläsning där alla i gemenskap får ta del av det utifrån sin egen nivå ”Den litterära amningen mår alla barn bra av, även de som redan har fått rikliga doser hemma, alla kan ta till sig upplevelserna på sin egen nivå” (Björk & Liber 2005 s. 12).

3.7 Vad finns det för möjligheter eller hinder för LTG metoden

Metoden har fått stark kritik som menar att de svaga eleverna har blivit ännu svagare och duktiga har blivit duktigare. Det som Leimar (1974) ville uppnå genom att skapa den här metoden, var att de långsammare eleverna skulle få mer hjälp, metoden var aldrig avsedd för att svaga elever skulle lämnas i sin egen takt eller att de skulle lämnas att arbeta ensamma. Meningen var att genom den här metoden skulle läraren ha ett kontinuerligt samarbete med eleverna utifrån en specifik struktur eftersom de långsamma eleverna behöver arbeta sig fram från det som känns lätt till det som känns svårare. Leimar (1974) vill starkt belysa att LTG

metoden är en ideologi, och att den enskilde läraren kan utveckla sin egen arbetsgång med egna metoder beroende på det hon/han anser är lämpligt för just den elevgrupp man har. Man kan koppla LTG metoden med Vygotskijs teori om kommunikation och samspel betydelse för inläring.

4. Metod

I det här avsnittet redovisas metodens tillvägagångssätt för vår studie. Vår studie har en kvalitativ inriktning med genomförande av inspelning av intervju med elever, lärare och fritidspedagog. Uppsatsen grundar sig på: validitet, reliabilitet och generaliserbarhet i vår undersökning. Vi valde de här skolorna på grund av att de har varit vår VFU plats. Anledning till det är för att vi känner väl både eleverna och deras lärare samt fritidspedagogerna. Alla namn vi använder är fingerade.

4.1 Kunskapssyn

Undersökningen grundas i en hermeneutisk kunskapssyn. Detta genom att formulera undersökningsproblemet, problematisera, datainsamling samt analys och tolkning. Utifrån tidigare erfarenheter begriper och förstår man texter och därtill tolkar man dem (Esaiasson m.fl. 2007).

4.2 Val av metod

Vi har valt en kvalitativ undersökning med hjälp av samtalsintervjuer. Som vi tidigare förklarat har vi intervjuat läraren, fritidspedagogen och elever i två olika skolor. Vi har valt en kvalitativ undersökning för att kunna få en bild av hur eleverna i dessa två klasser har för uppfattning om hur de lär sig att skriva. Det som vi också vill ta reda på, är vilka utgångspunkter lärarna har för att utveckla elevernas förmåga att skriva. Anledningen till att vi intervjuar fritidspedagogerna är för att få en inblick i hur fritidsverksamheten stödjer skrivlärande.

I en kvalitativ undersökning är syftet bland annat att, utifrån det undersökta området, kunna ge en djupare kunskap. Strävan är att försöka förstå och därmed analysera det insamlade materialet (Patel & Davidson 1994). Detta i sin tur ger stora möjligheter till att förstå den situation som råder. Enligt Esaiasson m.fl. (2007) är det de intervjuades svar som blir vår informationskälla. Utifrån resultatet kommer vi att granska deras svar för att få ett betydelsefullt resultat på vår undersökning. ”Vid en informantundersökning används det som svarspersonerna säger med andra ord som *källor*, och den information som framkommer kan sedan granskas och prövas utifrån källkritiska principer.” (Esaiasson m.fl. 2007 s. 258). Vidare förklarar författaren att den mest använda metoden för att samla in forskningsmaterial är genom att samtala med människor.

4.2.1 Samtalsintervju

Samtalsintervjuer är en form av undersökning där svarspersonerna ges möjlighet till att uttrycka sina egna upplevelser, uppfattningar och tankar utifrån sina egna vardagserfarenheter. Esaiasson m fl. (2007) förklarar att genom att använda intervjumetoden får vi möjlighet att ge lärarna, fritidspedagogerna och eleverna ett stort utrymme där de kan få chansen att prata om sina egna uppfattningar kring forskningsområdet. ”[...] samtalsintervju ger större utrymme för interaktion – samspel – mellan forskare och intervjuperson än frågeundersökningar” (Esaiasson m.fl. 2007 s. 283). En kvalitativ undersökning genom

intervju ger möjlighet till mer ingående frågor. Frågorna kan anpassas och utvecklas under dialogens gång, avsikten är att få ett mer noggrant svar. Vidare vill författaren också uppmärksamma för det som han kallar för ”intervju effekter”, han menar att ”Något som bör nämnas i samband med samtalsintervjuer är risken för intervju effekter det vill säga, att svaren kan bli olika beroende på vem som ställer frågorna” (Esaiasson m. fl. 2007 s. 343).

4.2.2 Informantintervju

Vi har valt att föra ett interaktivt samtal mellan oss och de intervjuade lärarna, fritidspedagogerna och eleverna. Genom att vi medvetet har erhållit relevanta förkunskaper inom ämnet, har detta bidragit till vad Stukát menar, nämligen att veta vad syftet med intervju är och vilka frågor som vi anser är av betydelse för att ställa (Stukát 2005).

Esaiasson m.fl. (2007) skriver att skillnaden mellan en informantundersökning och en respondentundersökning är att den första har i syfte att skildra hur någonting verkligen fungerar, eller undersöka hur någonting har hänt, medan respondent undersökningens syfte är att undersöka svarspersonens egna tankar i ämnet (Esaiasson m.fl. 2007).

4.2.3 Textanalys

Kvalitativ textanalys innebär intensivt arbete med ett mindre antal texter. Text här kan betyda någonting, som uppstått oberoende av forskaren där man skriver ett händelseförlopp, men samma analytiska forskningsgrepp kan även användas när man arbetar med tillexempel öppna intervjuer. I stort kan det sammanfattas att man konstruerar verkligheten till sin förståelse. Huvudtolkningen i studien är *hermeneutisk innehållsanalys*, som menar att vi gör en analys och en beskrivande sammanställning av vad det är som visar sig via det insamlade materialet och dess innebörd. Det insamlade materialet utgörs av läroplaner och relevant litteratur.

4.3 Urval

Vi har valt att intervju sammanlagt två kvinnliga lärare, två kvinnliga fritidspedagoger och tio elever, fem flickor respektive fem pojkar i åldern 7- 8 år som går i årskurs ett. Vi har valt att utgå från ett strategiskt urval som Esaiasson m.fl. (2007) belyser på följande:

”Strategiskt utvalda fall är visserligen inte representativa för populationen som helhet i alla dessa detaljer, men genom att analytiskt generalisera resultaten till en teori lyfter man fram allmängiltiga aspekter som kan förväntas säga något väsentligt som också övriga närliggande fall i populationen” (Esaiasson m.fl. 2007 s. 182).

På Porfyrskola valde läraren vilka elever som skulle bli intervjuade, det hon hade i tanke var att det skulle bli blandat i både kön och kunskapsnivå. Vi intervjuade sammanlagt tre flickor och två pojkar som kom till oss en i taget. Till vårt förfogande fick vi disponera ett enskilt rum som finns bredvid klassrummet. Stukát (2005) menar att det är av stor vikt var intervjun äger rum och att miljön ska kännas lugn för alla inblandade, vidare menar han att fördelen med att intervju enskilt är att grupptricket inte påverkar svaret och att den enskilda individen vågar tala om saker som man eventuellt inte hade gjort om man varit flera.

På Gnejsskola var det vi som valde eleverna, det som vi hade i tanke var att det skulle bli två flickor och tre pojkar för att vi skulle ha sammanlagt i slutet, lika många flickor som pojkar

som blev intervjuade. Gemensamt för båda skolor var att eleverna valdes utifrån att deras vårdnadshavare hade gett tillåtelse att deras barn fick intervjuas.

4.4 Val av skolor

Genom vår undersökning vill vi ta reda på hur eleverna uppfattar sitt skrivlärande och hur lärarna hjälper sina elever. Anledningen till att vi valde skrivlärande, har med som tidigare nämnt våra erfarenheter utifrån vår VFU plats.

Porfyrskolan ligger i en förort utanför Göteborg i en liten byggnad med skog runtomkring. Skolan har cirka 200 elever från förskoleklass upp till skolår fem, antalet elever med invandrar bakgrund är cirka 14,9 % (skolans egen beräkning). Klassen vi undersökte består av 19 elever med 12 flickor respektive 7 pojkar. Klassföreståndare kommer vi att kalla för Sofia. Tillsammans med henne arbetar fritidspedagogen som vi kommer att kalla för Rosario.

Gnejsskolan ligger i norra Göteborg med cirka 120 elever från förskoleklass till årskurs tre. Skolan ligger i ett område där det finns både höghus och radhus med nära tillgång till skog och natur. Cirka 80 % av skolans elever har föräldrar med en annan etniskt bakgrund än svensk. Den klass som vi genomförde vår undersökning i, har en kvinnlig klassföreståndare som vi kallar för Angelica. Till hennes hjälp finns det en kvinnlig fritidspedagog som vi kallar för Eva. Klassen består av 23 elever, 15 flickor och 8 pojkar.

4.5 Validitet, reliabilitet och generaliserbarhet

Kvale (1997) menar att *validitet* syftar på studiens giltighet där han menar att undersökaren verkligen har undersökt och fått fram det som hon/han vill ta reda på. I en kvalitativ undersökning innebär validiteten att läsaren och de som har medverkat i undersökningen förstår innehållet samt resultaten av det. Syftet med den kvalitativa undersökningen är att som författaren belyser: ”Tekniskt sett är den kvalitativa forskningsintervjun halv strukturerad, det vill säga varken ett öppet samtal eller ett strängt strukturerat frågeformulär” (Kvale 1997 s.32).

Reliabilitet enligt Kvale (1997) i en undersökning visar på hur korrekt resultatet man har kommit fram till. Om man blandar ihop uppgifter eller resultat riskerar undersökningen att bli undermålig i reliabilitetssynpunkt. Vi har varit mycket noga med att hålla isär de olika uppgifter och den information vi tagit del av. Vid våra textanalyser och intervjuer har vi varit noga med att inte tillföra eller ta bort information ur vårt insamlade material. Detta för att få ett så noggrant och sanningsenligt resultat som möjligt.

Generaliserbarheten anses att resultaten som uppstår kan man generalisera och kan innefatta andra grupper, inte bara den gruppen man själv undersökt. Ändamålet för denna undersökning var att få en inblick om hur unga elever lär sig att skriva med hjälp av deras lärare. Genom att intervjua elever, fritidspedagoger och lärare har vi fått fram material som vi har jämfört och fått ett viktigt resultat av, men på grund av begränsade skolor som har täckt vi generaliserar inte vårt resultat.

4.6 Etiska principer

Stukat(2005) belyser att vetenskapsrådet har fyra huvudkrav. *Samtyckeskravet*, *Konfidentialitetskravet*, *Informationskravet* och *Nyttjandekravet*. Dessa krav representerar de regler om hur en kvalitativ undersökning mellan en forskare och deltagarna ska gå till.

Informationskravet menar att de berörda deltagarna måste informeras angående syftet med undersökningen. Båda lärare samt fritidspedagogerna har vi kontaktat och berättat att vi skriver vår C-opsats där vi kommer att undersöka skriftutveckling.

Samtyckeskrav syftar på att deltagarna får själv bestämma om de vill medverka. Skollagen kräver att man måste ha vårdnadshavarens tillstånd för att intervjua deras barn. Samtycke har erhållits för de barn vi har intervjuat.

Konfidentialitetskravet menar att vi måste skydda identitet på alla berörda, därför har vi fingerat alla namn.

Nyttjandekravet syftar på att det insamlade materialet enbart får användas i forskningssyfte samt att det är bara vi som forskar som får använda materialet (Stukat 2005 s.131-132).

5. Resultat och analys

5.1 Resultat av intervjuundersökning

I resultatredovisningen kommer vi att redovisa de svar vi fått när vi intervjuat eleverna, fritidspedagogerna och lärarna, dock kommer vi bara att bearbeta de valda frågor (se bilaga 1 och 2) och svar som vi anser varit relevanta för vår undersökning. För att skapa en gynnsammare förutsättning för läsaren kommer vi att dela upp avsnittet i *tre underrubriker*, dessa blir: *elevernas svar*, *lärarnas* och *fritidspedagogerna svar* samt *analysen*. För att svara på våra frågeställningar kommer vi att utgå från, som vi tidigare nämnt, det sociokulturella perspektivet och LTG metoden. Första skolan besökte vi 20120416, den andra skolan 20120417.

5.1.1 Elevernas svar

Varför är det bra att kunna skriva? – Utifrån det intervjuresultat vi fick fram, svarade samtliga elever på följande sätt: Elin 8 år gammal: ”Det är bra när man är vuxen sen, man behöver anteckna något och då är det bra att kunna skriva” (20120416). Kalle 8 år gammal: ”Ahhh, det är bra för att man lär sig saker”(20120416). Nina 7 år gammal: ”Bara för att om man inte kan prata då e det bra att kunna skriva” (20120417).

Vad kan man göra om man kan skriva? – Flera av barnen svarade på frågan att de brukar lämna olika meddelande till sina respektive föräldrar, meddelande kan vara att man går till en kompis, man är ute på lekplatsen eller går till skogen. De andra barnen berättade att skrift underlättar för kontakt med släkt som inte bor i närheten, så som julkort, födelsedagskort med mera. Adam 7 år gammal:” man kan skicka brev å såna saker till varandra” (20120417). Elin 8 år gammal: ” Jag tycker det är roliga saker vi gör, å så mm några kort, vi gjorde påskkort, min mamma fick en, min pappa fick också en. mm det är det”. Kalle 8 år gammal: ”Det som Sofia säger och ibland skriver jag berättelser eller kort”. Linn 7 år gammal: ” Jag vet inte! Men gjorde påskkort förut”(20120417).

Varför vill du lära dig att skriva? – Alla elever var eniga om att man måste kunna skriva när man går i skolan, några svarade att till nationella provet i årskurs tre måste man skriva. Emma 8 år gammal: ”Jag måste kunna, i trean måste man göra nationella proven då är det mycket viktigt att kunna skriva svaret, annars kan alla andra tro att man inte är duktigt” (20120416). Ali 8 år gammal: ” Jag ska vara som bror, han går i den här skolan i årskurs tre, jag vet att man gör nationella provet” (20120417). Nina 7 år gammal: ”Bara för att om man inte kan prata då e det bra att kunna skriva”(citatet är tidigare använt).

Hur bra skriver du? – Svaren var blandade, det vill säga alla anser inte att de skriver bra, men en påpekade att hon lärt sig skrivstil. Linn 7 år gammal: ”Bra, jag har lärt mig lite skrivstil och kan skriva mitt namn”. Det som barnen i helhet svarade på den här frågan är att de kan skriva sitt namn, några av de berättade att de skriver korta berättelser som blir till en bok. Elin 8 år gammal ” Jag gillar att skriva till berättelser”. Stefan 7 år gammal ”Jag kan skriva ganska bra, jag gör en bok” (20120416). Nina 7 år gammal ” Jag kan ganska mycket, om saker som jag gjort, sagor, dagbok, berättelser”.

Hur gör du när du skriver? – Samtliga barn svarade att papper och penna är det som de använder mest när de skriver, Linna 7 år gammal: ”När jag vill skriva mm, L som Linna till exempel, så gör jag så här och så, ser du?” (20120416). Vid samma tillfälle svarade de att dem också får möjlighet att med hjälp av datorer kunna skriva ner olika berättelser. Nina 7 år gammal: ”Först skriver man på papper å penna sen skriver man på data det man har skrivit”. Dock ville de berätta att det inte var så bra att skriva på dator av olika anledningar. Emma 8 år gammal: ”Jag tycker inte så mycket om datorer eftersom de är långsamma, men annars är det bra att skriva på data. Men min data är långsamt, måste skriva två gånger innan det kommer fram, därför tycker jag att det är lättare att skriva med papper och penna”. Elin 8 år gammal: ”Jag tycker mest om att skriva på papper, det går inte och anteckna på data”. Kalle 8 år gammal: ”Jag gillar att skriva på data, vi lärde oss här i skolan, jag gillar för att man ser bokstäverna och man skriver snabbare att skriva men vi skriver också med papper och penna men det är roligare att skriva med data”.

Hur gör du när du lär dig skriva? – Nästan alla elever svarade att de inte kom ihåg hur de lärde sig skriva, men att de kunde det redan i förskolan viste det alla. Kalle 8 år gammal: ”Nej, det kommer jag inte ihåg men jag lärde mig att skriva mitt namn på min förskola”. Sara 7 år gammal: ”jag kunde skriva när jag gick i dagis, jag var 5 år” (20120417). Adam 7 år gammal: ”Jag tittade mitt namn när min mamma och pappa skrev, så härmade jag”. Emma 8 år gammal: ”Japp det gör jag, min mamma brukade skriva på ett papper som ni har här några bokstäver där jag skulle fylla på resten, sedan skulle jag läsa vad det stod, hon gjorde också några meningar där jag skulle fylla på. Detta lärde jag mig när jag var på dagis”.

5.1.2 Lärarnas och fritidspedagogernas svar

Vad har du för utbildning, vilket år examinerades du? – Båda lärarinnor är högskoleutbildade under 1970-1980 talet. Sofia på Porfyrskola tog sin examen år 1982 som lågstadielärare. Innan hon kom till Porfyrskola, arbetade hon först några år i en annan skola. Angelica på Gnejsskola tog sin examen år 1977 som lågstadielärare med behörighet i alla ämnen. Hon arbetade i två olika skolor innan hon började på Gnejsskolan. Eva examinerades år 1976 som förskollärare och är anställd på skolan som fritidspedagog. Rosario tog sin examen som fritidspedagog under sena 1980-talet.

Hur länge har du jobbat i nuvarande skola samt klassen? – Sofia och Rosario har jobbat på Porfyrskolan i cirka 30 år. Angelica och Eva har jobbat på Gnejsskola i cirka 19 år. Sofia och Angelica har inte haft klassen tidigare än årskurs ett. Det som däremot de har lyft fram är att dem har träffat dessa elever i olika aktiviteter som skolan har samordnat vid olika tillfälle. Rosario och Eva har träffats respektive elever i nästan två år.

Har du något särskild utbildning/fortbildning inom barns tidigskriftutveckling? – Sofia har gått en kurs motsvarande 8 högskolepoängs kurs inom skrift under 80-talet efter att hon fått sin lärarexamen. Under senare år har hon fått gå på lärarlyftet och läst om barns tidiga läs och skrivutveckling. Skolan där hon jobbar har samordnat lite fortbildningar inom IKT som hon gått på. Angelica är utbildad specialpedagog och inom svenska som andra språk, dessutom har hon gått en 30 poäng fortbildning inom IKT som hon gjort nyligen. Varken Rosario eller Eva har gått någon utbildning inom barns tidigskriftutveckling.

Hur gör du för att utveckla elevernas skrift med tanke på att kunskapen är varierad i barngruppen? – Angelica har använt sig av gemensamma berättelser, hon nämner att hon utgår från Läsning på Talets Grund det vill säga LTG metoden, där man skriver tillsammans för att därefter läsa texten som uppkommit. Ett annat redskap hon tar hjälp av är att eleverna skriver på papper en lista på olika ord som börjar med samma bokstav, därefter skriver de av listan på dator. Från början har eleverna fått skriva ner egna berättelser genom att både rita och skriva till texten med hjälp av berättelse till bilden. Detta anser hon är viktigt eftersom i princip alla elever kan någonting. De läser för varandra texten de själva skrivit även de som inte riktigt vet det som står i texten och eventuellt hittar på. Det viktigaste anser hon, är att skapa den positiva lusten hos eleverna och ge dem ett bra bemötande där eleverna förstår att det de gör duger.

Sofia anser att det är av stor vikt att uppleva som hon säger ”saker tillsammans”, hon nämnde att hon utgår från LTG metoden, då hon har till mål att efter att hon skrivit en kort mening på tavlan, kommer eleverna hjälpas åt för att göra den meningen längre, ”skriver hon solen skiner”, med medverkan av eleverna förväntar hon sig att till slut kan det stå: ”solen skiner idag eftersom sommaren har kommit” (20120416). Enligt Sofia är huvudsaken att de har en gemensam text där man utifrån sin egen kunskap bidrar till att man löser uppgiften. Med hjälp av datorer har hon kunnat se en utveckling, särskild hos elever som inte orkar skriva med papper och penna. Hennes elever har var sin dator, hon undervisar med hjälp av det minst två gånger i veckan för att öka lusten hos eleverna att utveckla sin skrift, och som följer av det får den enskilda eleven utveckling utifrån sina förutsättningar.

Rosario berättar att på fritidshemmet har inte de något specifik aktivitet där de belyser just skrift dock har fritidshemmet startat ett ”verkstad” där eleverna frivilligt kan söka hjälp med hemläxor. Anledningen till att verkstaden startades är som stöd för de elever vars föräldrar har långa arbetsdagar och inte har möjlighet att hjälpa sina barn med läxorna. Till skillnad från Rosarios skola, det vill säga Porfyrskolan, berättade Eva för oss att fritidshemmet på Gnejsskolan tar ansvar för fritidsaktiviteter som innebär bland annat en hel del pyssel. Direkt hjälp med skrift finns dock inte. Det som vi fick fram utifrån vårt syfte med intervju är att verksamheten inte alls lägger någon vikt i att specifikt engagera eleverna inom skrift. Däremot hjälper de eleverna i det mått de frågar om hjälp. Läxorna anser hon är något eleverna ska få göra hemma med hjälp av sina föräldrar, därför finns ingen specifik läxverkstad men hon uppskattade idén som vi delade med oss utifrån Rosario och Porfyrskolans läxverkstad.

5.2 Analys

Här nedan presenteras vår analys utifrån våra undersökningsfrågor, som vi tidigare nämnt undrade vi hur eleverna uppfattar sin skrivlärande samt vilka metod/strategier använder lärarna och fritidspedagogerna sig av för att stödja eleverna. Följande kommer vi att analysera varje fråga för sig:

- Vad är elevernas uppfattning kring hur de lär sig skriva?
- Vilka metoder/strategier använder lärarna och fritidspedagogerna för att utveckla elevernas förmåga att skriva?

5.2.1 Hur uppfattar eleverna sin skrivlärande

Forskning visar att eleverna förstår att genom skrift delar dem med sig viktigt information till andra eller till sig själv. Minneslappar, dagböcker, olika slags kort, meddelande till föräldrar. Stadler (1998) belyser den starka betydelse som barn har för att söka kontakt med familjemedlemmar på yttligare sätt. "Familjemedlemmar lämnar skriftliga meddelande till varandra på lappar, skrivtavla etc. Barnet förstår att dessa meddelanden har betydelse för familjen, och vill själv vara med och meddela sig. Det är en naturlig anledning till att barn börjar skriva" (Stadler 1998 s. 48-49). Eleverna ser en mening med att kunna skriva dock en viktig företeelse är att de inte ser sig själva som skribenter utan, att lära sig att skriva kommer man att ha nytta av när man kommer upp i vuxenålder (Stadler 1998).

Garne (2010) vill belysa att oberoende på barnets ålder kan man säga att alla barn, när de skriver med text eller med hjälp av bilder, gör de i betydelse att de gör detta med djupare innebörd där de verkligen lägger fokus på att det ska bli något fin. Den glädje de får när de skapar är äkta och skriften är innebördsrik för ett visst syfte som är bland annat att kommunicera. Vidare belyser författaren att barn "som fylld av förtjusning skriver och ritar till någons bemarkelsedag gör detta med allvar – det ska verkligen bli något fint! Glädjen i skapandet är på allvar, dokumentet är viktigt och meningsfullt för ändamålet och ingår i högsta grad i en kommunikativ situation" (Garne 2010 s.15). Vidare menar författaren att, den som skriver har i tankarna att texten har en mottagare som man försöker anpassa sig efter, beroende på vem mottagaren är. I grunden är allt skrift kommunikativ/social, oavsett vad eller med vem man skriver (Garne 2010).

Gustafsson och Mallgren (2005) har upplyst att "Om barnet uppfattar att skrivning handlar om att lära sig skriva i skolan, blir det motivet för barnet skrivlärande" (Gustafsson & Mallgren 2005 s. 47). Vidare menar författaren att utifrån barnens perspektiv, skrift är ett viktigt medel för kommunikation. Stadler (1998) förklarar att "Intresset för skriften uppstår vid olika tider hos olika barn, främst beroende på olikheter i uppväxtmiljön. Om skriftspråkskulturen i hemmet är stark kan detta intresse visa sig redan vid bara några års ålder" (Stadler 1998 s. 48). Vidare förklarar han att intresset för att skriva börjar hos barn i olika åldrar mycket beroende på sin uppväxtmiljö. Ju starkare intresse finns i hemmet desto tidigare börjar barnen med att vilja skriva och oftast sker det innan barnet kan läsa.

Liberg (2010) menar att det inte är ovanligt att eleverna har olika intresse för skrift. Vidare menar hon att barnen är olika och de går olika vägar. "De har olika intressen. Att ha intressen som ligger utanför läsandets och skrivandets verksamhetsområde är inte konstigare än att ha intressen som ryms inom de här verksamheterna" (Liberg 2010 s. 184). Hon menar att eleverna som har stort kännedom om sin egen skriftförmåga och redogör om det de brukar skriva om, som till exempel berättelser, dagböcker, olika listor belyser hon detta avseende på följande sätt, där hon menar att barnens texter:

”Det blir med tiden mer komplexa. Och under de första skolåren kan de komponera relativt komplexa personliga berättelser. Redan tidigt försöker barnen också att skriva faktatexter inom den informativa genren. Exempel på detta är enkla eller mer komplexa listor, intervjuer, rapporter, reklam och recept. Man kan också se att barn skriver på olika sätt när de skriver en berättelse respektive en faktatext.”(Liberg 2010 s. 54-55).

Författare anser att Vygotskij har poängterat vikten av att använda olika verktyg i undervisning, ”Vygotskij menar att individens kompetens finns inbäddad i enheten subjekt – objekt – verktyg där deltagande aktivitet är nyckel till utveckling” (Strandberg 2006 s. 94). Andra forskare också nämnt vikten av att integrera olika verktyg i undervisning, Kibsgaard(2009) vill belysa att skolan måste förhålla sig till att skrivkunnighet inte innefattar enbart det traditionella sätt, det vill säga med papper och penna, utan skolan måste erbjuda sina elever andra typer av verktyg.

Gustafsson m.fl. (2006) sammanfattar att hemmiljö med föräldrar, syskon, mor - far föräldrar spelar en viktig roll i barnets naturliga skriv och lässammanhang. Det är i hemmet som barnen ger de unika tillfälle ”Genom att föräldrarna möter sina barn i naturligt skriv – och lässammanhang har de möjlighet att vara på de ´gyllene tillfällen´ då barn spontant ställer frågor om den skriftspråkliga omgivningen” (Gustafsson 2006 s. 39).

Att lära sig att skriva med hjälp av skrivstil anser Stadler (1998) är mest ett personligt val, han menar att det inte är så svårt att lära sig men man måste kunna behärska textning på ett bra sätt innan man kan lära sig skrivstilen. Elever som skriver med skrivstil får en bra grund till en personlig beskaftad handstil och använder det oftast när man behöver anteckna från ett talat framförande eftersom det går fortare att skriva med handstil.

5.2.2 Lärarnas och fritidspedagogernas metod/strategier för skrivlärande

Stadler (1998), belyser att det är sättet en lärare tillämpar sin metod i de olika situationer, som skapar bra möjligheter för inläring. Självvärdering av metoden utifrån det resultatet man når med sina elever, ger den enskilde lärare möjlighet till att utveckla sin undervisningssätt, att vara flexibel i sina metoder och kunna ändra sitt arbetssätt. Vidare menar författaren att för elevernas utveckling krävs en lyhörd lärare som ger eleverna tid att fundera över sin kunskap och vara delaktiga i undervisningen.

Inom läs och skrift har Stadler (1998) forskat och kommit fram till följande slutsats, att lära sig läsa och skriva borde gå hand i hand, vidare menar han att läs och skrift egentligen kompletterar varandra eftersom de bygger på samma grund. En viktig aspekt som en lärare borde uppmärksamma för sina elever är att tydligt klargöra dem skriftspråkliga basfunktionerna, få eleverna att så tidigt som möjlig förstå att ”Skrivande innebär att språkets ljud kodas till bokstäver, och kombinationer av bokstäver kan bli uttalade ord” (Stadler 1998 s. 67).

Stadler (1998) påpekar att ”När man vet vilka *delfärdigheter* som ingår i läs- och skrivinläringen och kan bedöma hur eleverna har tagit emot undervisningen vad som har varit för svårt, etc. kan man kontinuerligt anpassa undervisningen efter de behov som uppstår” (Stadler 1998 s. 52). Att fördjupa sig specifikt i barns tidiga skrift har som syfte att läraren

blir medveten om de olika färdigheter som en elev måste klarar av innan hon/han behärskar skrift, samt uppmärksamma den individuella utvecklingen. Vidare menar han att den lärare som söker vidare kunskap inom vetenskaplig baserade teorier om olika läroprocesser och hur barnen lär, kan forma egna undervisningsstrategier, metoder och arbetssätt som passar bäst i den barngrupp man har (Stadler 1998).

Som tidigare berört, läsning och skrivning ligger nära varandra, den ena utesluter inte den andra, men det är av stor vikt att läraren hjälper barnet att lära sig skriftspråket utifrån det egna talet. Stadler (1998) anser att ”Det lämpligaste är att innan de lär in bokstäverna, börja med att lyssna på det välkända talspråket på ett nytt sätt och lära sig att urskilja talljuden”(Stadler 1998 s. 53). Vidare menar författaren att när barnet har igenkänt språkljuden, kan de börja lägga märke till bokstäverna för att utifrån ljudet skriva symbolerna som nu är bokstäver ner på papper.

Strandberg (2006) belyser Vygotskijs sociokulturella perspektiv där människan är i samspel med andra, det vill säga med hjälp av sociala interaktioner utrusta eleverna med språk.

”Social kompetens är alla former av mänskligt samspel, och samspel grundlägger utveckling. Han menade att absolut alla barnets förmågor – intellektuella, emotionella, existentiella – har sina rötter i sociala relationer. Barnets förhållande till sig själv och världen är från allra första stund relationer med andra människor. Barn [...], är från första början i allra högsta grad social kompetenta” (Strandberg 2006 s. 47).

En medveten lärare förstår att utvecklingen hos barnet uppenbarar sig två gånger, Strandberg (2006) belyser att Vygotskij kallar detta för *utvecklingens allmänna lag*, där han menar att utvecklingen uppenbarar sig först på den sociala planen för att därefter på en individuell nivå. På det sociala planet utvecklas man i interaktion med andra och som följd av det utvecklar individen ett eget tankearbete.

Forskning har omdiskuterat olika metoder och pedagogiska synsätt under många år men inte kommit på en specifik metod som skulle lösa alla svårigheter. Den enskilda läraren påverkar sina elever så starkt och individuellt att det blir svårt att utvärdera den specifika metoden. Smidt (2009) synliggör att det finns många sätt för läraren att utgå ifrån för att närma sig fenomen skrivande. Han upplyser att mycket beror på hur motiverad läraren är och därmed är beredd att förstå. För att förstå hur eleven tänker, kan läraren ta hjälp utifrån olika teori, den hjälper läraren att förstå de olika strategier som eleverna använder sig av till exempel när de skriver en berättelse.

Forskning är enig om att det inte finns en specifik ålder eller metod/strategi för att hjälpa eleverna att lära sig att skriva. Dock förklarar och fördjupar sig vissa forskare om olika stadier som unga elever måste följa för att ”knäcka koden”. Taube (2011) har studerat barnets olika stadier och kommit fram till att, när barnen börjar skriva de första bokstäverna använder de slumpmässiga bokstäver som representerar tillsammans med bilder och låtsas bokstäver det de vill förmedla. Vidare menar hon att under den här processen blir barnen medvetna om att bokstävernas syfte är att bilda ord, därför skriver barnen korta enkla låtsas ord med hjälp av några få bokstäver. Taube (2011) kallar dessa ord för *nonsensord* eftersom

dem i de flesta fall är det ord som inte betyder något eller inte går att läsa. I det här stadiet förstår barnet att bokstäverna försöker meddela något men de kan inte koppla dessa bokstäver till ljud, oftast utgår de när de låtsas läsa, från det de minns eller ber en vuxen att läsa upp det dem har skrivit. Vidare vill författaren också synliggöra den aspekten att det varierar från barn till barn när de knäcker koden, men generellt är att när de gjort det, brukar de skriva ner ord där de använder andra bokstäver, sammansätter två ord eller delar sammansatta ord. Därför anser författare att det är viktigt att barnen lär sig att skriva först enkla ord.

Kullberg (2006) betonar att ”Barnen skriver *för att lära* i stället för att lära sig skriva. Likaväl som barnen erbjuds att utgå från sitt talande språk i exempel LTG, erbjuds de i den processinriktade skrivningen att utgå från sitt *skrivna* språk”(Kullberg 2006 s.185). Författaren tillägger att när barnen kan behärska att skriva korta meningar, använder de bilder som förstärker meningens innehåll. Detta gör barnen för att vara säkra på att läsaren inte kommer att missuppfatta eller sakna information för att förstå den ”skrivna texten”. När eleverna börjar erövra skriftspråket använder de bildskapandet som stöd . Att skriva det som eleverna anser vara, långa berättelser gör dem genom att måla till den enkla texten och använda fina färger. Ett tydligt exempel på det är att eleven ritat olika bilder om dem till exempel vill berätta om specifik händelse eller upplevelse, bilden blir en tydlig visuellt kommunikation. Forskning har ägnat sig bland annat att studera den visuella kommunikationen hos barn och funnit att, för barn är det naturligt att kommunicera genom att använda olika uttrycksätt, samtal får oftast ett stort utrymme. ”I det tidiga skrivandet tar teckningar ofta större plats än text för att kommunikationen ska gå fram. Variationen i skrivförmåga är stor redan bland unga barn” (Garme 2010 s. 34).

6. Diskussion

Här presenteras en diskussion av resultatet som jämförs med tidigare forskning i samband med syfte och undersökningsfrågeställningar. Vi kommer att redogöra med egna tankar och reflektera över vårt eget lärande. Vi kommer att delge våra egna förslag till vidare forskning.

6.1 Resultatdiskussion

Valet av att använda en kvalitativ studie med personligt möte, gav oss möjligheten att få de intervjuade att utveckla sina tankar och åsikter. Eleverna fick möjlighet att själva berätta hur de upplever sitt skrivande där de fick fria ord för att berätta om sina egna upplevelser och erfarenheter. Den kvalitativa undersökningen gav oss möjlighet att förklara för barnen ytterligare våra frågor beroende på hur de tolkade det. Detta gav dem i sin tur möjlighet att utveckla sina svar.

Härmed vill vi belysa att som nämnt, både Rosario och Eva är högskoleutbildade men eftersom syftet med vår undersökning är att ta reda på hur fritidspedagogerna också stödjer elevernas skrivlärande, anser vi att utifrån intervjuresultatet kan vi inte se någon specifik användning av deras svar. Därför valde vi att inte använda oss av deras svar för vår undersökning. Vi anser att intervjun med fritidspedagogerna var givande för oss till ett framtidsarbete, det var intressant att upptäcka att båda fritidspedagogerna skiljer åt fritidsverksamhet från skolverksamhet. Utifrån resultatet kan vi säga att den kommer att hjälpa oss att vara alerta på ett mer fokuserat samarbete med fritidsverksamhet. Tidigare har vi förklarat att fritidspedagogerna inte kunde ge oss ett givande svar om hur de påverkar elevernas skrift. På grund av det försökte vi ta reda på fritidspedagogernas uppdrag men i Skolverket (2011) olika dokument kunde vi inte hitta det.

Esaiasson m.fl. (2007) belyser vikten med samtalsintervju där intervjuaren får mer utrymme för interaktion. Med anledningen att informanterna var barn, ansåg vi att det var det lämpligaste sättet vi kunde använda oss av. Eleverna fick berätta med egna ord utifrån sin egen uppfattning om hur de lär sig att skriva. Förskolan och framtiden lyftes upp, detta var viktiga utgångspunkter för oss att undersöka. Genom den personliga kontakten gav informanterna oss chansen till att avkoda ansiktsuttryck i samband med svaret, till exempel de eleverna som verkligen får glädjen av att skriva och även de eleverna som skriver för att skolan kräver det. Precis som tidigare nämnts kan vi också säga att, mötet med lärarna och fritidspedagogerna där vi samtalande "face to face" gav oss möjlighet att se känslan bakom svaren. Lärarna hade nytta och glädje i att använda LTG metoden.

Stadler (1998) belyser att en lärare använder olika metoder för undervisning. Att undervisa i skrift har olika *strategier* som genom tiderna många lärare använt sig av. Det finns en del lämpliga metoder för att undervisa eller lära ut bokstäverna eller bokstavsljudet. En metod kan vara att, i tidigt stadium, undervisar läraren bokstäverna där man skapar associationer mellan bokstavsljudet och bokstavsformen, där eleverna får använda flera sinnen samtidigt. Genom att uttala en bokstav och titta på kompisen eller en spegel, ser eleverna hur man

formar den med hjälp av musklerna i ansiktet när man ljuder den. Läraren kan ställa frågor som hjälper eleverna att känna igen och sätta ord på det de gör med bokstaven.

I och med att svaren från lärarna var tydliga i den bemärkelsen att de tydligt förklarade för oss att båda använder sig av LTG metoden samt den sociokulturella teorin, utifrån det gemensamma arbetet som sker i klassrummet, därför valde vi att undersöka utifrån just sociokulturell perspektiv och LTG metoden. Sofia och Angelica använder en hel del som de nämnde ”gemensamma berättelser” med syfte av att göra saker tillsammans. De anser vikten av att eleverna i interaktion lär sig av att samarbeta tillsammans med de andra eleverna i klassen, där de får tillgång till varandras kunskap. Vygotskij anser att interaktionens grund och dess roll i undervisning, ger som resultat att skolan och dess miljö är fulla av samspel. Därför anser Strandberg (2006) att ” Interaktionella aktiviteter bör utvecklas på våra förskolor och skolor. De bör utvecklas både kvantitativt och kvalitativt. Särskilt viktigt är det att utveckla elevens delaktighet” (Strandberg 2006 s. 55).

Sofia och Angelica har introducerat skrivlärande med hjälp av LTG metoden, de har haft tydliga lektioner där eleverna i gemenskap har både ljudit och skrivit de olika bokstäverna med hjälp av varandras kunskaper. Efter ett antal bokstäver som eleverna behärskar väl, gör de enskilda ”läskort” som de samlar för att återkomma till vid andra tillfälle, huvudsaken är att dessa kort skriver eleverna själva med hjälp av läraren utifrån den gemensamma texten som finns i blädderblocken.

Lärarna uttryckte att, för dem är det av stor vikt att göra saker tillsammans där eleverna får möjlighet att lära sig med hjälp av alla sinne. Resultatet av vår undersökning visar att, med hjälp av gemensamma texter med kombination av bild och text, samtal och olika redskap hjälper eleverna att lära sig. Lärarna uttryckte vikten med att skriva tillsammans oavsett skrivkunskap, alla ska känna sig delaktiga i undervisningen eftersom som en lärare anmärkte det ”alla kan någonting”.

Samtliga lärare ser LTG metoden i samband med sociokulturellt synsätt som en viktig utgångspunkt för elevers skrivlärande. Vi anser att undersökningen har varit för oss en givande resa i elevernas skrivlärande, det som vi har lärt oss är att ha en större förståelse om hur unga elever ser på sin skrivlärande. Inledningsvis undrade vi hur läraren gör för att hjälpa eleverna med sitt skrivlärande. Undersökningen har gett oss en större förståelse för att i framtiden kunna hjälpa eleverna i våra framtida klasser.

Sammanfattningsvis kan vi säga att undersökningsresultatet visar att det inte finns en specifik metod som läraren kan använda för att lära barnen att skriva, men det vi fick fram är att med hjälp av en metod, i det här fallet LTG metoden som baseras utifrån en sociokulturell syn på lärande, kan läraren hjälpa eleverna där samspel med andra, spelar en viktig roll för elevernas utveckling.

6.2 Metoddiskussion

Stukát skrivet att kvalitativ forskning kritiseras av många som alltför subjektiv, resultatet beror i hög grad på vem som har gjort tolkningen. Man kan dessutom invända att mätningens tillförlitlighet ofta är osäker och att det vanligen låga antalet undersökningsspersoner starkt begränsar och omintetgör möjligheterna till generalisering. Vi har intervjuat 14 personer och vi anser att detta kan göra att tillförlitligheten kan ifrågasättas, i och med att de är så få. Men eftersom alla lärare som vi intervjuat hade mycket att säga och är erfarna lärare, anser vi att arbetet är tillförlitligt (Stukát 2005).

Stukát menar att det är viktigt att inte välja den metod som ”känns rätt”. Man bör bedöma lämpligheten först. Vi valde intervju metoden för att vi ville ha så mycket beskrivande svar som möjligt (Ibid). Hade vi använt oss tillexempel av enkät undersökning hade tydligen inte kommit fram förskolan och föräldrarnas intryck. Med hjälp av samtalet belyste informanterna sina egna tankar och funderingar bakom svaren och kunde utveckla dem.

I våra intervjuer har vi försökt att ställa så öppna frågor som möjligt. Detta på grund av att våra förkunskaper var näst intill obefintliga när vi skulle börja intervju. Intervjupersonerna fick frågor som de kunde besvara utifrån sig själva. Inget verkade för dem vara felaktiga svar. Som man frågar får man svar skriver Stukát. Han menar att vilka frågor som ställs och hur de formuleras är avgörande av vilken typ av information man får (Ibid).

Att tiden inte räckte till var ofta det ett problem för oss, särskilt när vi intervjuade en fritidspedagog på en av skolorna. Vi upptäckte att fritidspedagogen gärna ville delta i vår intervjuundersökning men beroende på tidbrist kunde hon inte medverka i undersökningen som hon hade önskat. En orsak till den tydliga stressen var att vi många gånger använde deras rast för att intervju de och ställa våra frågor. Detta blir en erfarenhet som vi kan ta med oss till vidare undersökning det vill säga, alltid boka tid med alla de personerna som vi vill intervju. Då kan vi undvika stressmoment hos dem. Med lärarnas och fritidspedagogernas engagemang kunde vi ändå genomföra undersökningen, vi är tacksamma för att lärarna och fritidspedagogerna ville avstå från egen tid för att svara våra frågor och stödja oss samt elevernas medverkan.

Ett annat problem vi upplevde, var att vi tillsammans besökte både skolorna och intervjuade eleverna. Eftersom eleverna känner bara en av oss, tror vi att det påverkade deras svar. Några fåtal elever var blyga och vi kände att de ibland hade det svårt att svara på frågorna. Lärodomen vi tar med oss av situationen är, att inte intervju elever som vi inte har träffat innan, helst ska vi ensamt besöka vår egen VFU skola.

6.3 Relevans för läraryrket

Som blivande lärare är det viktig att vi tänker på att eleverna ska ha ett givande undervisningsmiljö där de får en adekvat undervisning, inte bara i skrivlärande utan i alla ämnen. Vår undersökning har givit oss en större förståelse för barns uppfattning för skrivlärande, vilket är relevant för oss när vi ska ut i verksamheten. Förhoppningsvis kommer

denna undersökning att kunna hjälpa läsaren att få en inblick om tillvägagångssätt som en lärare använder i klassrummet.

6.4 Vidare forskning

Under arbetes gång har vi fått reda på två lärare som använder sig av en specifik metod för att lära barnen att skriva. Det skulle varit intressant att forska om en/flera lärare som använder sig av en annan metod för att kunna jämföra två metoder eller studera för och nackdelar mellan metoderna.

Utifrån vårt undersökningsresultat skulle det varit intressant, för vidare forskning att undersöka förskolans pedagogik och dess metod för att utveckla barns skrivande. Detta reagerade vi utifrån elevernas svar, och väckte vårt intresse för att få reda på hur dem gör.

6.5 Slutord

När vi nu är färdiga med vårt arbete om skrivlärande har vi kommit fram till att detta är en sammanfattning av delar av vår utbildning. Vi är nu lärare för de tidigare åldrarna i skolan där undervisningen präglas av detta ämne, svenska. Vårt examensarbete kommer vi troligtvis ha stor användning för i vår undervisning eftersom det innehåller en bredd förklaring av LTG metoden samt en del av den sociokulturella teorin, där tankarna presenteras kortfattat och överskådligt. Vi har konstaterat att man som lärare kan använda sig av LTG metod för att kunna hjälpa och bemöta alla sina elever.

Referenslista

Björk M. & Liberg C. (2005) *Vägar in i skriftspråket tillsammans och på egen hand*. Bokförlaget Natur och Kultur, Stockholm.

Dewey J. (1998 org. 1980). *Individ, skola och samhälle*. Stockholm: Natur & kultur.

Dysthe, O. m fl. (1996) *Det flerstämmiga klassrummet*. Lund: Student litteratur.

Dysthe, O. (red) (2003). *Dialog, samspel och lärande*. Lund: Studentlitteratur.

Esaiasson P., Gilljam M., Oscarsson H., Wängnerud L. (2007). *Metodpraktikan. konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Lund: Nordstedts Juridik AB.

Garme B. (2010) *Elever skriver*. Lund: Studentlitteratur AB.

Gustafsson K. & Mellgren E. (2000). *En studie om barns skrivlärande*. IPD – rapporter Nr 2000: 08. Göteborgs universitet. Institutionen för pedagogik och didaktik.

Gustafsson K., Dahlgren G., Mellgren E., Olsson L. (2006). *Barn upptäcker skriftspråket*. Stockholm: Liber AB.

Imsen, G(2010) 4:e reviderade upplagan. *Elevens värld*. Lund: Studentlitteratur AB.

Kibsgaard Sjöhelle D. (2009). *Det nödvändiga skrivandet – om att skriva i förskolan och skolans alla ämnen*. Stockholm: Liberg AB

Kullberg B. (2006). *Boken om att lära sig läsa och skriva*. Ekelunds/ Gleerups Utbildning AB.

Kvale S. (1997). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Studentlitteratur Lund.

Leimar U. (1974). *Läsning på talets grund*. Lund: Liber Läromedel.

Liberg C.(2010). *Hur barn lär sig läsa och skriva*. Lund: Studentlitteratur AB.

Lindqvist G. (1999). *Vygotskij och skolan*. Lund: Studentlitteratur

Marton & Booth (2000). *Om lärande*. Lund: Student.

Patel R. & Davidsson B. (1994) *Forskningsmetodikens grunder*. Lund: Studentlitteratur.

Smidth J. (red) (2009). *Det nödvändiga skrivandet – om att skriva i förskolan och skolans alla ämnen*. Stockholm: Liberg AB.

Skolverket föreskrifter (2011) (SKOLFS 2011:19). *Om kunskaps krav för grundskolans ämnen*. Stockholm: Skolverket.

Stadler E. (1998). *Läs – och skrivinläring*. Lund: Studentlitteratur.

Strandberg L. (2006). *Vygotskij i praktiken bland plugghästar och fusklappar*. Norstedts Akademiska Förlag.

Stukát, S. (2005). *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur.

Säljö, R.(2000). *Lärande i praktiken*. Stockholm: Prisma.

Taube K. (2011). *Barns tidiga skrivande* Norstedts Förlagsgrupp AB.

Utbildningsdepartement (2011). *Läroplaner för det obligatoriska skolväsen och de friviliga skolorna. Lgr 11, Lpfö 98 reviderat 2010*. Stockholm: Utbildningsdepartement.

Bilaga 1: Intervjufrågor till elever

Allmän om skolsituationen

- Vad gör du i skolan?
- Vad gör fröken?
- Vad gör ni?
- Varför?

Skriftspråkets funktion

- Varför är det bra att kunna skriva?
- Vad kan man göra om man kan skriva?
- Varför vill du lära dig skriva?

Barnets bedömning av den egna skrivförmågan och de ser på den

- Kan du skriva?
- Hur bra skriver du?
- Hur gör du när du skriver?
- Hur gör läraren när hon skriver?

Skriv och läsinlärning

- Hur gör du när du lär dig skriva?

Bilaga 2: Intervjufrågor till lärarna och fritidspedagogerna

- Vad har du för utbildning?
- Vilket år examinerades du?
- Hur länge har du jobbat i nuvarande skola samt klassen?
- Har du någon särskild utbildning/ fortbildning inom barns tidigskriftutveckling?
- Hur gör du för att utveckla elevernas skrift med tanke på att kunskapen är varierad i barngruppen?

Bilaga 3: Föräldratillstånd

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Anhållan om tillstånd för att ert barn kan delta i en undersökning inom ramen för ett examensarbete vid lärarutbildningen vid Göteborgs universitet

Vi är två studenter som utbildar oss till lärare vid Göteborgs Universitet. Vi skall nu skriva den avslutande uppgiften inom lärarutbildningen som är vårt examensarbete och som ger oss vår lärarbehörighet. Examensarbetets syfte är skriftutveckling i elever som går i årskurs ett. De viktigaste frågorna vi behöver få svar på är hur unga elever lär sig att skriva. För att kunna besvara dessa frågor behöver vi samla in material genom intervju med elever i en klass.

På er skola kommer undersökningen att genomföras under perioden 2012 0416- 20120417. Vi vill med detta brev be er som vårdnadshavare om tillåtelse att ert barn deltar i den intervjun. Alla elever kommer att garanteras anonymitet. De klasser som finns med i undersökningen kommer inte att nämnas vid namn eller på annat sätt kunna vara möjliga att urskilja i undersökningen. I enlighet med de etiska regler som gäller är deltagandet helt frivilligt. Ert barn har rättigheten att intill den dag arbetet är publicerat, när som helst välja att avbryta deltagandet. Materialet behandlas strikt konfidentiellt och kommer inte att finnas tillgängligt för annan forskning eller bearbetning.

Vad vi behöver från er är att ni som elevens vårdnadshavare skriver under detta brev och så snart som möjligt skickar det med eleven tillbaka till skolan så att ansvarig lärare kan samla in svaret vid tillfälle. Sätt således ett kryss i den ruta som gäller för er del:

- Som vårdnadshavare **ger jag tillstånd** att mitt barn deltar i undersökningen
- Som vårdnadshavare **ger jag inte tillstånd** att mitt barn deltar i undersökningen

Datum: 20120402

vårdnadshavares underskrift/er elevens namn

.....

Med vänliga hälsningar

Chawan Mustafa, Ivonne Haanpää

Kursansvarig lärare är universitetslektor Daniel Seldén, Göteborgs universitet, Institutionen för sociologi och arbetsvetenskap, telefon 031 786 47 82.